

ČESKÉ PŘÁVO

ČASOPIS SPOLKU NOTÁŘŮ ČESKOSLOVENSKÝCH

ŘÍDÍ PROF. Dr. EM. SVOBODA S KRUHEM REDAKČNÍM.

VYCHÁZÍ KAŽDÝ MĚSÍC MIMO ČERVENEC A SRPEN. — REDAKCE A ADMINISTRACE V PRAZE-II, ŽITNÁ UL. Č. 4b. — PŘEDPLATNÉ ROČNĚ 40 Kč I S POŠTOVNÍ ZÁSILKOU. — JEDNOTLIVÉ ČÍSLO Kč 4.

ROČNÍK XV.

V PRAZE, V ČERVNU 1933.

ČÍSLO 6

JUDr. OTTO HYBL, not. substitut, Brno:

Mladá generace.

Na valné hromadě spolku »Českoslovenští kandidáti notářství« konané v Praze dne 7. května 1933 byly předneseny návrhy na uzákonění konečné věkové hranice pro vykonávání notářského úřadu. Podnět k tomu vychází z dvojího druhu pohnutek. Jsou to jednak poměry hospodářské a pak volání mladé generace po samostatné a zodpovědné práci. Situace notářského dorostu jest neutěšená. Hospodářská krize a mnohdy též nedostí pochopení se strany notářů vede dnes nutně k proletarisování se všemi stavu tak nepříznivými, ba přímo nebezpečnými symptomy. Starost o nejnütnější a existenci vůbec nemůže zajistě povznést úroveň mladé notářské inteligence, na které spočívá budoucnost stavu. Jest známo, že celý stav trpí investivami a nepochopením z mnoha stran — trpí také — příznejme si to jen — nepřízní některých rozhodujících činitelů. Jistě jest s každým stavem nakládáno tak, jak si toho zaslouhuje a jest mu prokazováno tolik úcty, kolik si jí dovede sám získati a udržeti. Jest zdravým zjevem a jistě počátkem cesty k nápravě dovedeme-li si přiznati své vlastní chyby, a musí se žádati zejména na mladé generaci, aby věnovala všechny své síly k povznesení stavu. Nelze však akceptovati to, že by dnešní výchova dorostu byla na správné cestě. Naopak tento ocitá se často v poměrech, které nejsou zvláště výhodné. Domnívám se, že jest přehlížením stavovských povinností, nezaměstnává-li notář zásadně notářský dorost, nýbrž dává přednost silám kancelářským, byť i v některých věcech rutinovanejším, avšak jistě méně kvalifikovaným. Není snad stavovským příkazem, pečovati o úroveň dorostu, učiti jej a míti jej k práci a zodpovědnosti? Kde však se má kandidát učiti, namítne-li se mu, že nemůže být vzat do praxe proto, poněvadž jí nemá dostatek! Nejen notářský dorost, nýbrž mladá inteligence vůbec ocitá se dnes v poměrech, nad kterými jest nutno se zamysleti. Bohudík, že těžké postavení mladých uznává se dnes již z mnoha stran. Na všech stranách, úřadech veřejných i soukromých mluví, píše i jedná se k tomu, aby se něco udělalo pro mladší zatlačovanou generaci. Také prospěch stavu notářského vyžaduje toho, aby mladý živel byl zavčas připuštěn k zodpovědnosti. Popřevratová doba přinesla velké možnosti tehdejší kandidátům, dnes však jsou poměry jiné a kdo může žádati po těch mladých, aby čekali na osamostat-

nění více, jak desítku let. Věčná starost o zachování nejjisté existence nemůže prospívati celku. Nelze přece po nikom žádati, aby přicházel k rozhodování a zodpovědnosti ve věku, kdy jest již znechucen věčným dozorem, nesamostatností a oslaben tím na vůli průbojně pracovati. Již dnes postupuje jasně a vyhrůžně do popředí onen tak často předhazovaný a vytýkaný nezájem, jak o věci vlastního povolání, tak i o věci stavovské. Náš demokratický stát prohlašuje za jedno ze svých vůdčích hesel spravedlnost všem. Chce být mezi evropskými státy na čestném místě, zejména ve věcech sociálních. Situaci československého notářstva nelze přirovnávati k situaci tohoto stavu ve státech okolních, kde po většině pod vlivem inflace ocitl se stav na pokraji hospodářské propasti a při tom v tomto blízkém okolí jest podnikáno vše, aby také mladým byla dána možnost k uplatnění se. Jest jistě ponižující, čeká-li kandidát na to, až zemře notář, kterému jest již 80 let. Něco takového jest nejen nemorální, nýbrž stavu naprosto nedůstojné. Mám za to, že jest možno konstatovati, že v žádném akademickém povolání nevyskytuje se dnes již zjev, že starší generace, které byla poskytnuta možnost, aby splnila svůj úkol a materiálně se zajistila, bránila mladým zaujmouti svá místa. Tato otázka zůstává nevyřešena pouze ve stavu notářském. I stát pochopil, že má-li býti jeho aparát zachován na vysoké úrovni, že jest třeba, aby také mladý živel byl včas připuštěn k tomu, aby mohl přinésti pro dobro celku svoji pracovní energii. Stanovil proto pro úředníky věkovou hranici. Netřeba připomínati, že tytéž tendence převládají dnes u úředníků soukromých, ať se jedná o banky, podniky průmyslové nebo jakákoliv jiná povolání. Otázka věkové hranice jest věci taktu. Tuto otázku nelze řešiti jednostranně, nýbrž jest třeba, aby obě strany si vyšly vstříc a projevily dostatek porozumění pro věc, pro životnost stavu tak důležitou. Není třeba, aby notář odcházel ve věku, kdy jeho životní energie poskytuje možnost, své stavovské povinnosti řádně a důstojně vykonávati a stav vůči veřejnosti reprezentovati. K čemu začasté vedly dnešní neupravené poměry, o tom netřeba se zmiňovati. Věková hranice 70 roků, která byla navržena, jest návrhem spravedlivým. Jedinou námitkou, kterou by bylo lze proti tomuto návrhu uplatniti, jest námitka nedostatečného zaopatření materiálního. Nechci předem s námitkou tohoto druhu polemisovati, ale mám za to, že není pravděpodobno, že ten, kdo neprojevil dosti schopností pro to, aby si opatřil pro sebe



a svoji rodinu dostatečných prostředků do svého 70 roku, nebude moci tak učiniti ani později. Kromě toho bylo v návrhu pamatováno i na případy, kdy notář beze svého zavinění nemohl do té doby svoje majetkové poměry uspokojivě upravit. Podmínkou toho, aby notářský úřad skončil určitou věkovou hranicí má být totiž to, že tento úřad byl vykonáván po dobu alespoň 30 roků. Také osnova nového notářského řádu pamatuje na to, aby žádný příslušník stavu nemohl býti znepokojován obavami o to, jak bude zabezpečeno jeho stáří. § 11 osnovy (návrhu) odst. 6. zní: Jestliže se stane notář pro tělesnou nebo duševní vadu trvale nezpůsobilým svůj úřad zastáváti a nemá dostatečného jmění nebo příjmů k výživě své a své rodiny, může ministr spravedlnosti na návrh komorního výboru ustanoviti jako podmínkou soutěže o místo notáře, že jmenovaný notář zajistí svému předchůdci nezpůsobilému zastáváti svůj úřad roční důchod. Atd.»

Pro nedostatek místa a v domněni, že tato důležitá otázka vyžádá si bezpodmínečně dalších návrhů, jednání a polemik, omezují se již na to, že konstatují, že na řečené valné hromadě bylo jednáno také o tom, aby byla současně řešena otázka pensijního pojištění notářů. Zdůrazňují opětovně, že důstojnost a budoucnost stavu vyžaduje bezpodmínečně, aby o těchto věcech bylo mluveno a jednáno s plným porozuměním pro celek, naprosto neosobně a věcně. Jen tak může se prospěti celému stavu a jen tak možno dojíti k řešení, které by uspokojilo obě strany. Dovolím si v příštím svém článku rozvésti podrobně návrhy na valné hromadě učiněné a uvedu současně jejich přesné znění.

JUDr. OTAKAR HANNA, kand. notářství:

Glossy k poplatkové novele.

Pod číslem 65 Sb. z. a n. z roku 1933 vyšel zákon ze dne 28. dubna 1933 o změně a doplnění některých právních ustanovení o poplatcích a jiných dávkách (v následujícím citován jako »popl. novela«); k tomu prováděcí vládní nařízení z 28. dubna 1933 číslo 66 Sb. z. a n. (v násl. citováno jako »nařízení«). Zákon i nařízení týkají se hlavně poplatků, a to jak soudních, tak mimosoudních, ale i daně z obohacení, daně z obchodu cennými papíry, dávek za úřední úkony ve věcech správních a daně dopravní.

Hodlám se zde zabývatí pouze poplatky mimosoudními a daní z obohacení, která systematicky patří též k poplatkům (cís. nař. 278/1915 mluví o »poplatku«), jakožto obory notářské praxi nejbližšími.

Stylisace novely i prováděcího nařízení je i právníkům těžce přístupná, vyžaduje podrobných studií ustanovení dosud platných a zračí se v neustálých citacích, jimiž zákon i nařízení jsou přeplněny, což zavedlo podnět k četným stížnostem v tisku denním i odborném a způsobí patrně dosti zmatku v poplatnictvu při nesprávných často výkladech v rubrikách právních porad periodického tisku — tím spíše, že poplatník zvýšenou měrou než dosud stává se zároveň i orgánem vyměřujícím.

Novela vytkla v §§ 1, 2 a 3 tři zásadní změny proti stavu dosavadnímu:

1. Hranice kolkové povinnosti, pohybující se dosud mezi 10 a 200 Kč, zvyšuje se všude stejnoměrně na 300 Kč (§ 1 novely a čl. I. a II. nař.);

2. Zavádí se nová instituce zatímního vyměření podle údajů poplatníka a spisů (§ 2 nov.);

3. Zavádí se přímé placení bez vyměření do 40 dnů (§ 3 nov. obsahuje zmocnění, čl. III. nař. provedení; podle § 3. odst. 2. nov. určují čl. IV. nař. rozsah, čl. V. osobu povinnou, čl. VI. lhůtu a čl. VII. způsob přímého placení, čl. VIII. obsahuje pak sankce právní).

Je to pro ustanovení pozn. 3 k tar. pol. 55 a čl. IV. zák. 55/1865 o akciových společnostech a akcio-komanditních a tar. pol. 55 B 2 zák. 89/1862, § 117 zák. 58/1906 o společnostech s ručením obmezeným další průlom do zásady vyměřovací (§ 42 popl. zák.), ovšem značnější i odlišnější. Dosud se platí přímo poplatek ze společenských smluv uvedených společností, u akciověk a společností komanditních na akcie před emisí akcií, u společností s ručením obmezeným před zápisem do rejstříku; jinak se vyměří na podkladě ohlášení. Nedošlo-li pak k emisi akcií, resp. zápisu v rejstříku, je zde nárok na vrácení poplatku podle § 77 popl. zák. Též poplatek ze smluv služebních platí se přímo bez vyměření.

Od původně zamýšleného vzoru práva francouzského (t. zv. zásada registrační, při čemž platí se poplatek při zápisu práv. jednání do poplatkového rejstříku: naše ohlášení) bylo při uzákonění novely upuštěno. Dosud žádal zákon od poplatníka, aby poplatek vypočetl, jen při placení poplatku, v kolcích; nyní musí si poplatník vypočísti poplatek i mimo placení kolkem, ovšem jen u některých nejčastějších a poměrně jednoduchých druhů poplatků, vypočtených jak v novele, tak i v nařízení, a ručí placením úroků z prodlení a zvýšením poplatku za nesprávné vypočtení jeho, ježto úmysl i vědomí jsou zleva irelevantní a neznalost zákona neomlouvá.

Novela předpokládá tudíž značně vyspělé poplatnictvo. Tam, kde listinu sepíší právníci, jest povinností jejich, dáti stranám náležitě právní poučení. —

Jak známo, rozeznáváme tyto poplatky:

1. Kolkovní, t. j.:

a) kolky listinné (§ 4 A 5 popl. zák.),

b) v kolcích obligatorně placené poplatky, jinak přímému placení podléhající, z důvodů, že nepřesahují určitou výši (§ 4 B popl. zák., dnes § 1 nov., čl. I. a II. nař.)

c) v kolcích fakultativně placené poplatky přímé přes tuto výši (§ 6 B zák. 89/1862 ve spojení s § 1 nov.)

2. přímé:

a) stupnicové (§ 5 B popl. zák.):

aa) dle tří stupnic,

bb) směnečný (zák. 48/1928)

b) procentuální (§ 5 C popl. zák.): hlavně:

aa) vkladné (tar. pol. 45 popl. zák., § 18 odst. 1. cís. nař. 279/1915 a čl. VII. odst. 1. zák. 120/1931),

bb) poplatek nemovitostní (zák. 74/1901, cís. nař. 278/1915),

cc) daň z obohacení (cís. nař. 278/1915, zák. 337/1921).

Přímé dosud byly placeny na vyměření, jen některé přímo bez vyměření (ze smluv služebních, ze smluv společenských o zřízení společností akciové — emisní — a s ručením obmezeným a ze zvýšení kapitálu).